

12. Volledige erkenning der vakverenigingen bij het vaststellen der arbeidsvoorwaarden en het oplossen van geschillen in openbare en semi-openbare bedrijven en industrieën.

13. Invoering van den 8-urigen arbeidsdag voor alle arbeiders en een wekelijkschen rustdag van 42 achtereenvolgende uren.

14. Afschaffing van de huisindustrie en van nachtarbeid in alle bedrijven, waar dit technisch mogelijk is.

15. Verbod van nachtarbeid voor jeugdige arbeiders tot 18 jaar en voor vrouwen.

16. Verbod van arbeid in loondienst voor kinderen beneden 14 jaar.

17. Uitbreiding van sociale wetgeving, ruime invaliditeits-, ziekte-, ouderdoms- en werkloosenzorg, strengere voorschriften ten opzichte van veiligheid en hygiëne.

18. Toezicht op de naleving der arbeidswetten door ambtenaren, aangewezen door en verantwoordelijk aan de respectieve vakverenigingen.

19. Intrekking der stakingswetten van 1903.

20. In tijden van economische crisis inventarisatie en inbeslagneming van alle directe levensbehoeften en gelijke distributie, regeling van in- en uitvoer door den staat, met toekenning van een minimumwinst aan erkende producenten en handelaren.

21. Confiscatie van oorlogswinsten.

22. Krachtige bestrijding van drankgebruik, o. a. door een wettelijke regeling van de plaatselijke keuze.

STAATKUNDIG GEREFORMEERDE PARTIJ.

Hoofdbestuur: G. H. Kersten te Ierseke; A. Weststrate Jz., te Krabbendijke; J. v. d. Vegt te Kampen; J. R. v. Oordt te Middelburg; L. Hoekman te 's-Gravenpolder; H. Kieviet te Veenendaal; R. Kok te Aagtekerke.

Program.

Art. 1. De Staatkundig-Gereformeerde-Partij staat voor de regeering van het volk geheel op den grondslag van de in de Heilige Schrift geopenbaarde ordening Gods.

Art. 2. De S.-G.-Partij stelt zich ten doel, de beginselen van Gods Woord op staatkundig terrein tot meerdere erkenning te brengen in den lande. Haar streven is niet zoozeer gericht op een meerderheid van kiezers als wel op de handhaving en doorwerking van de beginselen, door haar beledenen, waarvan haar Program een korte samenvatting vormt.

Art. 3. De overheid regeert bij de gratie Gods. Zij ontleent dus haar gezag niet en kan dat ook nimmer ontleenen aan het volk.

Art. 4. De overheid zal ook in haar ambt naar Gods wet geoordeeld worden en heeft dus voor naleving van deze wet zorg te dragen. Daarom is zij geroepen:

- a. strafbaar te stellen de ontheiliging van Gods Naam en dag;
- b. den eed te eischen;
- c. tegen te gaan het misbruik van sterken drank;
- d. te waken voor de openbare zedelijkheid op wegen en in publieke gebouwen;
- e. de Staatsloterij zonder eenigen overgang af te schaffen;
- f. in alle samenkomsten te verbieden het verbreiden van beginselen, die de eere Gods en het gezag der overheid aanranden.

Art. 5. Uit wetgeving en bestuur verwijdere de Overheid alles wat de prediking van het Evangelie belemmert of krenkt; zij beschermte de Kerke Christi en

behandele haar naar haar eigen rechten, waarin de kerk wel is onderscheiden van alle vereniging.

Art. 6. De rechtspraak geschiede naar de beginselen, gebouwd op het in de H. S. geopenbaarde recht des Heeren. De overheid draagt het zwaard niet vergeefs. Zij is van God geroepen het kwaad te straffen, opdat het geschonden recht worde hersteld. Dit geschonden recht vordert rechtvaardige maar ook rechtmatige straffen; dien overeenkomstig roept het recht tot weder-invoering van de doodstraf.

Art. 7. De verzorging der armen behoort niet tot het werk der overheid. Wel heeft zij te helpen tot het verwerven van een behoorlijk bestaan en te beschermen die deelen en standen van ons volk, die dreigen in den maatschappelijken strijd te bezwijken. Doch armenzorg blijve aan kerkelijke en particuliere instellingen overgelaten. De overheid late die instellingen geheel vrij haar arbeid zelf te regelen en grijpe in die regeling dan ook nimmer in.

Art. 8. Op de overheid rust de zorg voor de openbare gezondheid van het volk; zoo verhinderde zij de verontreiniging van het water en den openbaren weg en van den dampkring; zij hoede tegen uitbreiding van besmettelijke ziekten, wanneer en waar die voorkomen, met zulke middelen als tegen het Woord Gods niet strijden (afzonderling, ontsmetting); zij dwinge echter niet tot een kunstbewerking aan den lijve (geen vaccinatie dus) waardoor en de vrije beschikking over eigen lichaam en over dat zijner kinderen en de vrijheid der conscientie wordt gekrenkt.

Art. 9. Onwettige dwang der conscientie harer onderdanen door de overheid wordt ook uitgeoefend door de sociale wetten, in 1913 door H. M. de Koningin uitgevaardigd, wier uitvoering God verhoede, zoowel als hare uitbreiding. De S.-G.-Partij protesteert tegen verplichte verzekering en wapent zich tegen uitbreiding der ongevallenwet tot landbouw en visscherij.

Art. 10. Het schreiend onrecht, aan een Christelijke natie geschied in de berooving der scholen van Gods Woord, waardoor met staatshulp en belastinggeld een groot deel van het opgekomen geslacht buiten kennis van de Schrift groot werd, worde hersteld. Die herstelling hebbe zoo plaats, dat de roeping der ouders bij het onderwijs der kinderen voorop ga. Alleen bij het in gebreke blijven van de vervulling dier ouderlijke roeping, doe de overheid onderwijs geven. Het bijzonder onderwijs worde regel; het openbaar onderwijs slechts aanvulling. Uit alle onderwijs worde geweerd, wat de eere des Heeren en het gezag der overheid aanrandt. Het toezicht der overheid bepale zich alleen tot die zaken die in den aard van de roeping der overheid liggen, en belemmere nimmer de vrije levensbeweging der Christelijke School.

Art. 11. Ook voor middelbaar en hooger onderwijs drage de regeering zorg naar dezelfde regelen en gelde dezelfde eisch der vrijheid.

Art. 12. Haar gezag oefent de overheid onder medewerking van het volk. Die medewerking wordt verkregen door het kiesrecht zooveel mogelijk allen kringen van ons volk toe te kennen.

Art. 13. Vrouwenkiesrecht strijdt met de roeping der vrouw, en stemdwang met de vrijheid der burgers.

Art. 14. De overheid beschermte de rechten van den arbeid zoowel voor patroon als arbeider. Alle werkstaking worde strafbaar gesteld.

Art. 15. Staatsbemoeiing mag nimmer het particulier initiatief drukken. De overheid doe hare bemoeiing zoo klein mogelijk zijn en beperke het getal bezoldigde ambtenaren tot het onvermijdelijke, ook opdat de belastingen niet noodeloos worden verzwart.

Art. 16. Bij de regeling der belastingen worde rekening gehouden met de draagkracht der verschillende kringen des volks. De overheid zij op hare hoede tegen opzettelijke bevoorrechtiging van de éne volksgroep ten koste van de anderen.

Art. 17. De overheid drage op doeltreffende wijze zorg voor de defensie des lands beide door leger en vloot, ook al hebbe zij te waken tegen toemeloosze opdrijving der krijgslasten.

Art. 18. Optredend voor het Moederland beheere de overheid de koloniën als bezittingen van het Nederlandsche Volk op onbaatzuchtige wijze. Zij bevordere de Evangelieprediking in Oost en West, zorge voor goede defensie tegen mogelijk vijandigen aanval en richte haar bestuur daarheen, dat de inlandsche bevolking naar eigen geaardheid zich ontwikkelde.

Art. 19. Welke regeeringsvorm overigens ook goed moge zijn, voor ons land is het constitutioneel koningschap, opgedragen aan het Huis van Oranje, de van God gegevene.

Aldus vastgesteld in de Algemeene Vergadering te Rotterdam, 24 Juni 1918.